

PHÁP LUẬT QUỐC TẾ VỀ QUẢN LÝ THUỐC LÁ ĐIỆN TỬ, THUỐC LÁ NUNG NÓNG

KHUYẾN CÁO TRONG QUẢN LÝ THUỐC LÁ ĐIỆN TỬ, THUỐC LÁ NUNG NÓNG

Khuyến cáo của Tổ chức Y tế thế giới (nghị quyết COP 8) về TLĐT và TLNN¹:

- Ngăn chặn việc bắt đầu sử dụng các sản phẩm thuốc lá mới;
- Bảo vệ mọi người khỏi bị phơi nhiễm với khói thuốc lá mới, theo Điều 8 của WHO FCTC;
- Ngăn chặn việc đưa ra các kết luận thiếu căn cứ về tính an toàn của các sản phẩm này;
- Áp dụng các biện pháp cấm quảng cáo, khuyến mại và tài trợ cho các sản phẩm thuốc lá mới theo Điều 13 của Công ước khung WHO FCTC;
- Kiểm soát thành phần và tỏa khói của các sản phẩm này theo Điều 9 và 10 WHO FCTC;
- Bảo vệ các chính sách và hoạt động kiểm soát thuốc lá mới khỏi tác động của các lợi ích thương mại và các lợi ích khác liên quan tới các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới và ngành công nghiệp thuốc lá, theo Điều 5.3 của WHO FCTC;
- Quản lý, bao gồm HẠN CHẾ hoặc CẤM, khi thích hợp, việc sản xuất, nhập khẩu, phân phối, trưng bày, bán và sử dụng các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới, phù hợp với luật pháp quốc gia, tính đến mức độ bảo vệ cao cho sức khỏe con người.
- Áp dụng, khi thích hợp, các biện pháp trên đối với các thiết bị được thiết kế để tiêu thụ các sản phẩm thuốc lá mới.

Kế hoạch hành động về kiểm soát thuốc lá ở Tây Thái Bình Dương giai đoạn 2020-2030 của Ủy ban khu vực Tây Thái Bình Dương của WHO: Khuyến nghị các quốc gia thành viên thực hiện các biện pháp CẤM hoặc QUẢN LÝ thuốc lá điện tử (TLĐT) và các sản phẩm thuốc lá mới nổi bao gồm tăng cường các cơ chế quản lý hiện có và tiến hành các nghiên cứu cần thiết.²

HIỆN TRẠNG QUẢN LÝ TLĐT/TLNN CỦA CÁC QUỐC GIA TRÊN THẾ GIỚI

Hiện nay, nhìn chung các quốc gia trên thế giới chưa có xu thế rõ ràng trong việc quản lý các sản phẩm thuốc lá mới. Mỗi quốc gia đưa ra các chính sách khác nhau dựa trên việc xem xét kỹ lưỡng nhiều khía cạnh: (1) cơ sở pháp lý; (2) nguồn lực, quy trình, và năng lực để theo dõi, giám sát và quản lý sản phẩm; (3) tỷ lệ sử dụng thuốc lá hiện hành và quy mô thị trường của các sản phẩm thuốc lá mới.

Một số xu hướng chính trong quản lý TLĐT/TLNN của các quốc gia:

Đối với thuốc lá điện tử (TLĐT)³

Xu hướng quản lý	Quốc gia thực hiện
Cấm hoàn toàn	24 QUỐC GIA (Argentina, Brazil, Brunei, Campuchia, Ethiopia, Gambia, Ấn Độ, Iran, Li-băng, Ma Cao, Mauritius, Mexico, Oman, Panama, Qatar, Singapore, Sri Lanka, Suriname, Syria, Thái Lan, Đông Timor, Turkmenistan, Uganda, Uruguay)
Quản lý thuốc lá điện tử như dược phẩm và thuốc điều trị*	7 QUỐC GIA (Úc, Chile, Hong Kong, Nhật Bản, Malaysia, Đài Loan và Venezuela)
Quản lý chặt bằng các biện pháp PCTHTL**	33 QUỐC GIA (28 quốc gia thành viên thuộc Liên minh châu Âu, Canada, New Zealand, Hàn Quốc, Mỹ, Na - Uy)

Đối với thuốc lá nung nóng (TLNN)³

Xu hướng quản lý	Quốc gia thực hiện
Cấm hoàn toàn	17 QUỐC GIA (Panama, Ethiopia, Ấn Độ, Mexico, Thổ Nhĩ Kỳ, Úc, Na-uy, Brazil, Singapore, Phần Lan, Malta, Sri Lanka, Brunei, Campuchia, Qatar, Thái Lan và Uganda)
Quản lý chặt bằng các biện pháp PCTHTL**	9 QUỐC GIA (Canada, Belarus, Moldova, Georgia, Israel, Hàn Quốc, Thổ Nhĩ Kỳ và Thụy Điển)

Ghi chú: *Quy định cho phép đăng ký thuốc lá điện tử là sản phẩm hỗ trợ cai nghiện nếu đáp ứng đủ các yêu cầu cấp phép, nhưng trên thực tế chưa có bất kỳ sản phẩm thuốc lá điện tử nào đủ điều kiện để cấp phép. Vì vậy quy định này thực chất là lệnh cấm; **Phòng chống tác hại của thuốc lá (PCTHTL)

1. [https://www.who.int/fctc/cop/sessions/cop8/FCTC_COP8\(22\).pdf?ua=1](https://www.who.int/fctc/cop/sessions/cop8/FCTC_COP8(22).pdf?ua=1)

2. <https://iris.wpro.who.int/bitstream/handle/10665.1/14428/WPR-RCO70-Res03-2019-en.pdf>

3. Tổ chức Chiến dịch vì Trẻ em không thuốc lá (CTFK). Kinh nghiệm quản lý các sản phẩm thuốc lá mới của các quốc gia trên thế giới và khuyến nghị cho Việt Nam. Bài đăng Tạp chí nghiên cứu Lập pháp. Tháng 1/2021.

QUY ĐỊNH CẤM SẢN PHẨM TLĐT/TLNN CỦA CÁC QUỐC GIA TRONG KHU VỰC ASEAN

Trong khu vực ASEAN, phần lớn các quốc gia đều ban hành quy định cấm các sản phẩm thuốc lá mới gồm Brunei, Lào, Singapore, Campuchia và Thái Lan. Bên cạnh đó, Malaysia quản lý sản phẩm thuốc lá điện tử theo quy định như dược phẩm/ thuốc điều trị.

Quốc gia	Lệnh cấm
 Thái Lan	<p>Thông tư của Bộ Thương mại (2014): cấm nhập khẩu và bán tất cả các loại thuốc lá điện tử, bao gồm thuốc lá nung nóng, shisha.⁴</p> <p>Điều lệnh số 9 của Ủy ban Bảo vệ sức khỏe người tiêu dùng (2015): cấm bán và cấm các dịch vụ liên quan đến thuốc lá điện tử.⁴</p> <p>Luật Hải quan 2560 (2017): quy định bất cứ người nào nhập khẩu các loại hàng hóa (như thuốc lá điện tử) đã được thông quan hoặc đang được thông quan qua hình thức hải quan để nhập hoặc xuất khẩu hàng hóa đó đều bị cấm.⁴</p>
 Singapore	<p>Luật thuốc lá (kiểm soát quảng cáo và bán hàng) (2015): Cấm thuốc lá không khói, bất kỳ dung dịch hoặc chất nào mà có thành phần là thuốc lá hoặc nicotine, được sử dụng với thiết bị truyền dẫn nicotine hoặc tạo hơi (gọi chung là thuốc lá điện tử)...⁴</p>
 Brunei	<p>Luật thuốc lá 2005: thuốc lá điện tử và thuốc lá nung nóng được xếp vào các loại sản phẩm mô phỏng thuốc lá và quy định cấm bán, khuyến mại hoặc nhập khẩu.⁵</p>
 Campuchia	<p>Thông tư của Chính phủ hoàng gia Campuchia, Cơ quan phòng chống ma túy quốc gia năm 2014: cấm tiêu thụ, bán và nhập khẩu shisha và thuốc lá điện tử trên toàn lãnh thổ.⁶</p>
 Lào	<p>Thông tư của Chính phủ năm 2018: cấm nhập khẩu, phân phối/buôn bán, tiêu dùng thuốc lá điện tử và shisha.⁷</p>

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ VỚI VIỆT NAM

- Việt Nam vẫn đang là quốc gia có tỉ lệ sử dụng thuốc lá ở nam giới trưởng thành cao trên thế giới và trong khu vực ASEAN (45.3% nam giới hút thuốc – theo điều tra GATS 2015).
- Các sản phẩm thuốc lá điện tử, thuốc lá nung nóng có nicotine – chất gây nghiện, ảnh hưởng xấu tới thanh thiếu niên và tạo thế hệ những người hút thuốc lá mới.
- Chưa có bằng chứng để kết luận về hiệu quả việc sử dụng TLĐT/TLNN như một giải pháp hỗ trợ cai nghiện thuốc lá ở cấp độ quần thể. Rủi ro có thể lớn hơn nhiều so với tiềm năng lợi ích.
- Việc cho phép sản phẩm này trên thị trường sẽ gia tăng nhu cầu sử dụng (đặc biệt ở giới trẻ), đồng thời, kìm hãm nỗ lực cai nghiện thuốc lá hoàn toàn của người đang hút thuốc và có nhu cầu bỏ thuốc, cũng như ảnh hưởng tiêu cực đến những nỗ lực thực hiện WHO FCTC về PCTH thuốc lá.

4. Bungon Ritthiphakdee, Global Center for Good Governance in Tobacco Control. Cấm-Thuốc lá điện tử (ENDs): Bài học từ Thái Lan và Singapore. Hội thảo chia sẻ kinh nghiệm về quản lý các sản phẩm thuốc lá mới 15/11/2019.

5. Ministry of Health Brunei Darussalam, "Highlights - VAPING IS PROHIBITED BY LAW". Available at: http://www.moh.gov.bn/Lists/CO_Announcements/NewDisp-Form.aspx?ID=18

6. Royal Government of Cambodia, National Authority for Combating Drugs. Circular on Measures to Prevent and Terminate Consumptions, Sales, and Imports of SHISHA and E-Cigarette in the Kingdom of Cambodia

7. Global Tobacco Control, "Lao People's Democratic Republic". Available at: <https://bit.ly/3lpZ7hS>